

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 269/2023-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených spoločnosťou JUDr. Milan Ficek, advokát s. r. o., Žilinská 14, Bratislava, IČO 47 232 757, v mene ktorej koná jej konateľ a advokát JUDr. Milan Ficek, proti postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Cdo 251/2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia označení v záhlaví tohto uznesenia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 27. apríla 2023 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v napadnutom konaní označenom v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovatelia navrhujú zrušenie uznesenia najvyššieho súdu č. k. 9 Cdo 251/2020 z 28. septembra 2022 (ďalej len „uznesenie z 28. septembra 2022“) a vrátenie veci na ďalšie konanie a súčasne požadujú od Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že na Okresnom súde Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) sa pod sp. zn. 14 C 128/2009 viedlo konanie vo veci určenia, že darovacia zmluva z 13. novembra 2007 uzavretá medzi pôvodnou žalobkyňou a jej synom (sťažovateľ), ktorej predmetom bol prevod vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam bližšie označeným v samotnej žalobe na sťažovateľa, je neplatná. Pôvodná žalobkyňa zomrela 15. januára 2014, v dôsledku čoho jej právni nástupcovia (žalobcovia) navrhli zmenu žalobného návrhu tak,

aby súd určil, že predmetné nehnuteľnosti patrili k 15. januáru 2014 do výlučného vlastníctva pôvodnej žalobkyne. Okresný súd uznesením z 21. novembra 2014 zmenu žalobného návrhu pripustil. Sťažovatelia vystupovali v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 14 C 128/2009 v procesnom postavení žalovaných. Rozsudkom č. k. 14 C 128/2009 zo 6. mája 2019 okresný súd určil, že predmetné nehnuteľnosti patrili k 15. januáru 2014 do výlučného vlastníctva [REDACTED] – pôvodnej žalobkyne. Na základe zhodného záveru súdnych znalcov z odboru psychiatrie okresný súd konštatoval, že pôvodná žalobkyňa konala pri uzatváraní darovacej zmluvy v stave duševnej poruchy, v dôsledku ktorej nebola schopná na túto zmluvu pristúpiť pre nedostatok jej rozumových a vôľových schopností, dostatočne ju pochopiť a posúdiť jej obsah a dôsledky z nej plynúce. Darovaciu zmluvu preto okresný súd považoval za absolútne neplatný právny úkon, čo zakladá prejudiciálnu otázku pre opodstatnenosť žalobcami požadovaného určenia, že pôvodná žalobkyňa bola ku dňu svojej smrti výlučnou vlastníčkou predmetných nehnuteľností. Z dôvodu spoľahlivo zisteného skutkového stavu v rozsahu potrebnom pre právne posúdenie sporu okresný súd nevykonal dokazovanie výsluchom svedkov, ktorých navrhol vypočuť právny zástupca žalovaných, keďže ich výsluch a výsluch súdnej znalkyne MUDr. Slávky Lenerovej, ktorá sa určito a jasne vyjadrila k zdravotnému stavu pôvodnej žalobkyne v znaleckom posudku č. 21/2016, by bol v danom štádiu konania nadbytočný a neúčelný.

3. Okresný súd zastával názor, že žalobný petit v znení jeho zmeny je správny, určitý, zrozumiteľný a vykonateľný, a to s poukazom na zmenu situácie, ku ktorej došlo vo vzťahu k okruhu procesných strán. Pôvodná žalobkyňa ako zmluvná strana darovacej zmluvy (darkyňa) počas konania zomrela, pričom právni nástupcovia žalobkyne správne zmenili žalobu tak, že upustili od určenia neplatnosti darovacej zmluvy, keďže zmluva ako právny úkon pôsobí *inter partes* a domáhali sa v súlade s § 137 písm. c) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) určenia, že v čase smrti pôvodnej žalobkyne jej prislúchalo vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam, ktoré boli zahrnuté do darovacej zmluvy.

4. Rozsudok súdu prvej inštancie bol potvrdený ako vecne správny rozsudkom krajského súdu č. k. 7 Co 230/2019 z 30. októbra 2019. Osobitne k odvolacej námietke týkajúcej sa nesprávnosti žalobného petitu krajský súd v podstatnom zdôraznil, že súdna prax súdov pripúšťa žaloby o určenie, že vec patrila ku dňu smrti poručiteľa do jeho vlastníctva, a aj žaloby o určenie, že vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, keď v prípadoch oboch druhov žalôb sa navrhované určenie vzťahuje k okamihu smrti poručiteľa a okolnosti, ktoré nastali po tomto okamihu, nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu (obsahovo ide o to isté).

5. Za nedôvodnú odvoláciu námietku považoval krajský súd aj námietku týkajúcu sa nedoručenia žaloby sťažovateľke (žalovaná). V podstatnom poukázal na skutočnosti vyplývajúce zo spisu, z ktorých vyplynulo, že o pripustení sťažovateľky ako ďalšieho subjektu na strane žalovaných okresný súd rozhodol uznesením z 15. novembra 2018 v spojení s opravným uznesením z 21. januára 2019. Sťažovateľke boli na adresu [REDACTED], doručované uznesenie okresného súdu z 15. novembra 2018, žaloba s prílohami z 3. júla 2008 spolu s výzvou na vyjadrenie sa k nej, zmena žaloby z č. l. 721 a poučenie strany sporu o jej procesných právach a povinnostiach, pričom súdna zásielka sa vrátila okresnému súdu 7. decembra 2018 ako nedoručená s poznámkou o jej nevyzdvihnutí v úložnej dobe. Po vydaní opravného uznesenia okresného súdu z 21. januára 2019 (z dôvodu zmeny priezviska sťažovateľky) boli spolu s týmto

uznesením a predvolaním na termín pojednávania nariadený na 25. apríl 2019 sťažovateľke doručované opätovne písomnosti už doručované vrátane žaloby s prílohami z 3. júla 2008. Aj táto súdna zásielka doručovaná na základe pokynu zákonného sudcu z 21. januára 2019 sa vrátila 28. februára 2019 ako nedoručená s poznámkou zásielka neprevzatá v odbernej lehote. Vychádzajúc z uvedeného, zohľadnením skutočnosti, že miesto trvalého bydliska () uviedla sťažovateľka samotná v splnomocnení udelenom advokátovi 5. februára 2019, pričom na tejto adrese 24. apríla 2019 riadne prevzala oznámenie okresného súdu o zrušení termínu pojednávania nariadeného na 25. apríl 2019, odvolací súd dospel k záveru o riadnom splnení si povinnosti súdu doručiť žalobu.

6. K ďalšej odvolacej námietke týkajúcej sa nevykonania dôkazu výsluchom svedkov odvolací súd akcentoval, že súd nemusí vykonať všetky stranami sporu navrhnuté dôkazy a výber dôkazov, ktoré sa budú v rámci dokazovania vykonávať, je výlučne na súde, pričom súd musí dbať na to, aby nevytlúčil taký dôkaz, ktorý má potenciál preukázať rozhodný skutkový poznatok tvrdený účastníkom. Pokiaľ v prejednávanej veci pri zohľadnení vykonaného dokazovania dôsledne opísaného v odôvodnení rozhodnutia súdu prvej inštancie a jeho zhodnotenia jednotlivo a vo vzájomnej súvislosti uznesením vyhláseným v priebehu pojednávania zamietol tieto návrhy sťažovateľov na doplnenie dokazovania a vo veci rozhodol, bol postup súdu prvej inštancie v súlade s čl. 17 CSP, keď rozhodnutím o nevykonaní ďalšieho dokazovania (o skutkových poznatkoch o veci pre rozhodnutie nepodstatných) predišiel zbytočným prieskumom, konal hospodárne a bez zbytočného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

7. Dovolanie sťažovateľov bolo uznesením najvyššieho súdu z 28. septembra 2022 odmietnuté. V dovolaní sťažovateľa opakovali námietky, ktoré vznikli už v odvolacom konaní (nedoručenie žaloby sťažovateľke a nevykonanie sťažovateľmi navrhovaných dôkazov), ktorými odôvodňovali prípustnosť a dôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP (vada zmätočnosti).

8. K námietke o nedoručení žaloby sťažovateľke najvyšší súd poukázal na odôvodnenie odvolacieho súdu, s ktorým sa najvyšší súd stotožnil a dodal, že postup súdu *lege artis* nemôže mať za následok odňatie možnosti konať pred súdom.

9. Podľa dovolacieho súdu nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov nemožno považovať za vadu zmätočnosti konania v zmysle § 420 písm. f) CSP. Navyše zdôraznil, že dovolaním sa nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdom prvej inštancie a odvolacím súdom a ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Dovolací súd má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. V danom prípade však z obsahu spisu takýto záver nemožno prijať.

10. Vzhľadom na už uvádzané bolo dovolanie v zodpovedajúcej časti namietanej vady zmätočnosti odmietnuté podľa § 447 písm. c) CSP ako neprípustné.

11. Sťažovateľa uplatnili v dovolacom konaní aj dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, vo vzťahu ku ktorému najvyšší súd dospel k záveru o nedostatočnosti argumentácie sťažovateľov (dovolateľov), ktorá nie je v dovolaní vymedzená

spôsobom podľa § 431 až § 435 CSP, čo bránilo uskutočniť meritórny dovolací prieskum. Dovolanie preto v zodpovedajúcej časti odmietol podľa § 447 písm. f) CSP.

12. V podstatnom najvyšší súd akcentoval, že sťažovatelia ako dovolatelia nekonkretizovali vôbec právnu otázku, na ktorej riešení podľa jeho názoru odvolací súd založil svoje nesprávne rozhodnutie, ani nevysvetlili potrebu, aby dovolací súd takúto otázku vyriešil. V dovolaní absentovala špecifikácia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Dovolatelia v polemike s názormi súdov nižších inštancií zotrvali na názore, že „*aj keby právna prax súdov SR pripúšťala takéto žaloby, ako to uvádza súd druhej inštalcie, stále nie je zodpovedaná otázka, či bolo možné takýmto spôsobom postupovať aj tomto konaní, a či bolo zákonné povoliť zmenu žaloby. V tomto smere je skutočne žalobca pánom sporu a súd mu nemá v takomto prípade pomáhať v tom ako správne vec žalovať. Faktický postup súdu prvej inštalcie bol však opakom toho. Súd napomáhal strane žalobcu pri zmene petitu, čím zásadným spôsobom porušil princíp rovnosti.*“. V závere dovolatelia uviedli, že „*rozhodnutie týchto zásadných právnych otázok, ktoré mali vplyv na úspech v spore záviselo od vyriešenia zložitej právnej otázky, keďže súd prvej aj druhej inštalcie rozhodol v tejto súvislosti o právnej otázke, ktorá doposiaľ nebola najvyšším súdom vyriešená, zakladá táto skutočnosť dovolací dôvod*“. Z uvedeného nie je možné vyabstrahovať ani pri všetkej snahe konkrétnu právnu otázku, ktorá nebola dovolacím súdom dosiaľ riešená. Dovolací súd napokon konštatoval, že sťažovatelia ako dovolatelia prejavujú len svoj nesúhlas s právnym posúdením a postupom odvolacieho súdu, takýto nesúhlas však sám osebe nie je spôsobilý založiť prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP.

II.

Argumentácia sťažovateľov

13. Sťažovatelia poukazujú na skutočnosť, že v dovolaní opätovne namietali nesprávne doručovanie žaloby, nevykonanie navrhovaných dôkazov a nesprávny petit žaloby, pričom odmietnutie dovolania najvyšším súdom nebolo v súlade so zákonom.

14. Sťažovatelia zdôrazňujú, že v dovolaní uviedli, v čom spočíva vada zmätočnosti, išlo o nesprávne doručovanie žaloby, ktorá bola sťažovateľke doručovaná fikciou aj napriek tomu, že v zmysle § 116 CSP platí, že súd je povinný urobiť všetky potrebné úkony na zistenie pobytu žalovaného, no tieto neurobil. Ak adresu žalovaného riadne nezistí, tak potom oznámenie o žalobe zverejní na úradnej tabuli súdu, pričom však ani toto súd neurobil, a teda porušil tieto zákonné ustanovenia, čím *de facto* porušil aj právo na spravodlivý súdny proces.

15. Sťažovatelia v ďalšom tvrdia, že súd nevykonanými navrhnutými dôkazmi (výsluchmi), a tým porušil zásadu rovnosti zbraní, zásadu kontradiktórnosti, a teda aj samotné právo na spravodlivý súdny proces.

16. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci sťažovatelia namietajú, že si splnili povinnosti vyplývajúce z príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku. Uviedli, že za problematické považujú právne posúdenie týkajúce sa správnosti žalobného petitu poukazom na to, že vlastne sa ním žalobca domáha určenia vlastníctva niekoho, kto nie je subjektom práv a povinností a nemá procesnú subjektivitu, pričom zároveň uviedli

aj právnu otázku, či môže petit určovať vlastnícke právo k osobe, ktorá v čase vyhlásenia rozhodnutia nežije.

17. Sťažovatelia podľa ich názoru uviedli aj to, v čom spočíva nesprávnosť právneho posúdenia, a to konštatovaním, že rozhodnutia, na ktoré odkazuje odvolací súd, sa venujú v zásade odlišnej problematike. Sťažovatelia tiež uviedli, že v danom prípade nešlo o správne právne posúdenie, keď odvolací súd konštatoval, že petit môže znieť na určenie vlastníctva voči už zosnulej osobe, hoci, ako uviedli a právne posúdili sťažovatelia vo svojom dovolaní, petit mal podľa ich názoru znieť tak, že veci patria do dedičstva po konkrétnom poručiteľovi. Rovnako podmienky podľa § 433 až § 435 CSP boli dodržané. Najvyšší súd tak nemal splnenú ani jednu podmienku, pre ktorú mohol dovolanie odmietnuť, ale mal vec meritórne preskúmať. Vzhľadom na skutočnosť, že najvyšší súd tak neurobil, dopustil sa porušenia zákona a porušenia práv zaručených ústavou a dohovorom.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

18. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

19. Sťažovatelia atakujú nezákonnosť v postupe najvyššieho súdu, keďže odmietnutie dovolania najvyšším súdom nebolo v súlade so zákonom. Vo vzťahu k posúdeniu ich troch konkrétnych námietok (bod 13 tohto uznesenia) opätovne poukazujú na porušenie zákonných ustanovení, čím podľa ich názoru došlo aj *de facto* k porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie.

20. V úvode tejto časti rozhodnutia ústavný súd v kontexte sťažovateľmi namietaného porušenia práva na súdnu ochranu, resp. spravodlivé súdne konanie zdôrazňuje, že právo na spravodlivé súdne konanie či právo na súdnu ochranu sa v civilnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za ktorých splnenia civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred civilným súdom vrátane dovolacích konaní (m. m. II. ÚS 581/2017).

21. Ústavný súd stabilne judikuje, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu (napr. IV. ÚS 238/07, IV. ÚS 499/2011, IV. ÚS 161/2012, II. ÚS 98/2017). Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je vnímaná ústavným súdom primárne ako otázka interpretácie (obyčajného) zákona a v tomto smere sa najvyššiemu súdu ponecháva značná autonómia s tým, že vyriešenie tejto otázky samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení práva sťažovateľa (napr. II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016), samozrejme, za predpokladu, že ide o riešenie ústavne udržateľné (IV. ÚS 198/2020).

22. Vzhľadom na už uvedené ambíciou ústavného súdu nie je hodnotiť (čoho sa vo svojej podstate domáhajú sťažovatelia), či dovolateľom uplatnené námietky zakladajú prípustnosť a dôvodnosť dovolania, čo by bolo neprípustným zásahom do rozhodovacej autonómie dovolacieho súdu v otázke posudzovania prípustnosti dovolania (m. m. II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016). Úlohou ústavného súdu je posúdiť rozhodnutie dovolacieho súdu z toho pohľadu, či závery v ňom uvedené zodpovedajú požiadavkám obsiahnutým v práve na spravodlivé súdne konanie, a teda či sú ústavne udržateľné (m. m. IV. ÚS 372/2020, IV. ÚS 197/2021). Ústavný súd je v súlade s čl. 124 ústavy nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, čo sa v konkrétnych podmienkach výkonu právomoci podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (ústavná sťažnosť) pretavuje do ochrany základných práv a slobôd sťažovateľov. V tejto súvislosti ústavný súd v nadväznosti na argumentáciu sťažovateľov, ktorá sa podstatne zameriava na námietku porušenia zákona, akcentuje aj to, že nie každé porušenie zákona zo strany orgánu verejnej moci má automaticky za následok porušenie ústavou garantovaného základného práva, v posudzovanom prípade predovšetkým základného práva na súdnu ochranu či práva na spravodlivé súdne konanie (IV. ÚS 104/2012, IV. ÚS 629/2012, IV. ÚS 139/2014).

23. Právo na súdnu ochranu či spravodlivý proces zahŕňa právo na určitú kvalitu súdneho konania definovanú procesnými garanciami spravodlivého súdneho konania, ako sú požiadavky rešpektovania zásad kontradiktórnosti alebo rovnosti zbraní či právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktorá má byť v konkrétnom prípade poskytnutá. Zásada spravodlivosti obsiahnutá v práve na spravodlivé súdne konanie, ktoré vyplýva z čl. 46 ods. 1 ústavy, totiž vyžaduje, aby súdy založili svoje rozhodnutia na dostatočných a právne relevantných dôvodoch zodpovedajúcich konkrétnym okolnostiam prerokúvanej veci (m. m. III. ÚS 305/08).

24. Notoriou plynúcou z rozhodovacej činnosti ústavného súdu je to, že ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02, II. ÚS 231/04).

25. Vzhľadom na už uvádzané a s prihliadnutím na svoje postavenie ochrancu ústavnosti ústavný súd pristúpil k preskúmaniu, či sa najvyšší súd v napadnutom konaní ústavne akceptovateľným spôsobom vysporiadal s námietkami sťažovateľov, ktorými odôvodňovali existenciu vady zmätočnosti, ako aj nesprávnosť právneho posúdenia.

26. Po preskúmaní podstatných častí uznesenia najvyššieho súdu z 28. septembra 2022 ústavný súd konštatuje, že v kontexte namietanej vady zmätočnosti sa dovolací súd dostatočným spôsobom zaoberal argumentáciou sťažovateľov, ktorou títo atakovali v podstatnom nesprávnosť pri doručovaní žaloby, ako aj nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov. Najvyšší súd pritom zohľadnil podstatné časti rozhodnutia odvolacieho súdu (bod 5 tohto uznesenia), v rámci ktorých

odvolací súd poukázal na konkrétne okolnosti prejednávanej veci. Na poklade konkrétnych zistení, že k doručovaniu žaloby došlo opakovane, pričom žaloba bola doručovaná na adresu, ktorá bola zhodná s tou, ktorú samotná sťažovateľka uviedla v plnomocenstve (plnomocenstvo pritom bolo udelené v čase, keď sa uskutočňovalo opakované doručovanie žaloby), a s prihliadnutím na skutočnosť, že na uvedenej adrese si inú zásielku sťažovateľka aj prevzala, odvolací súd dospel k záveru o riadnom splnení si povinnosti okresného súdu doručiť žalobu. Berúc do úvahy konkrétne okolnosti veci, predovšetkým zohľadňujúc skutočnosti zistené a vyhodnotené odvolacím súdom, ústavný súd konštatuje, že záver najvyššieho súdu o neexistencii odňatia možnosti sťažovateľky konať pred súdom je ústavne udržateľný.

27. Rovnako ústavne udržateľný je aj záver dovolacieho súdu k námietke sťažovateľov týkajúcej sa nevykonania nimi navrhovaných dôkazov. Súd nemá povinnosť vykonať všetky dôkazy navrhované stranami sporu, ak však návrhu na vykonanie dôkazu nevyhovie, jeho povinnosťou je uviesť dôvody na nevykonanie dôkazu (§ 220 ods. 2 CSP). V súlade s ustálenou judikatúrou najvyššieho súdu (rozsudok najvyššieho súdu č. k. 5 Cdo 107/2019 z 31. marca 2021) sú legitímnymi dôvodmi nevykonania dôkazu neúčelnosť a nadbytočnosť. Ide o prípady, keď dôkaz nemá relevanciu k predmetu konania a keď dôkaz nie je potrebné vykonať, pretože skutočnosť bola doterajším konaním spoľahlivo zistená alebo vyvrátená. Z podstatných častí rozhodnutia súdu prvej inštancie (bod 2 tohto uznesenia) pritom vyplýva, že v konkrétnych okolnostiach prejednávanej veci nebolo vyhovené návrhom sťažovateľov práve z týchto legitímnych dôvodov neúčelnosti a nadbytočnosti dôkazov. Pokiaľ teda okresný súd, resp. krajský súd svoje rozhodnutie v tejto časti riadne odôvodnili legitímnymi dôvodmi, samotným nevykonaním dôkazu nemohlo dôjsť k porušeniu práv sťažovateľov (m. m. I. ÚS 312/2017). Za týchto okolností je ústavne udržateľný aj záver najvyššieho súdu k neprípustnosti dovolania pre vadu zmätočnosti z dôvodu nevykonania dôkazov.

28. Najvyšším súdom zvolené premisy pri posúdení predmetnej argumentácie sťažovateľov odôvodňujúcej vadu zmätočnosti, ako aj závery z nich vyplývajúce považuje ústavný súd za zodpovedajúce zákonnému a ústavnému rámcu upravujúcemu dovolacie konanie. Záver dovolacieho súdu k neprípustnosti vady zmätočnosti je preto podľa názoru ústavného súdu odôvodnený ústavne udržateľným spôsobom.

29. Ani uznesenie najvyššieho súdu z 28. septembra 2022 v časti týkajúcej sa namietanej prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP nemožno považovať podľa názoru ústavného súdu za formalistické, keďže absencia náležitosti vymedziť dovolací dôvod spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP tak, ako to bolo aj v prípade sťažovateľov, je podľa Civilného sporového poriadku dôvodom neprípustnosti dovolania. Z podstatných častí predmetného uznesenia najvyššieho súdu, v ktorom najvyšší súd rozoberá relevantnú časť dovolania, pritom vyplýva, že sťažovatelia ako dovolatelia v dovolaní neformulovali právnu otázku, ktorú mal odvolací súd riešiť nesprávne, pričom túto nebolo možné z dovolania vyabstrahovať a v dovolaní sťažovatelia rovnako nevysvetlili potrebu, aby dovolací súd takúto otázku vyriešil. Za týchto okolností je záver najvyššieho súdu riadne odôvodnený, pričom z uznesenia najvyššieho súdu z 28. septembra 2022 nevyplýva taká aplikácia relevantných procesných ustanovení, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu.

30. Ústavný súd dodáva, že zvolenú konštrukciu riešenia všeobecnými súdmi v tomto konaní o súdnej praxi pripúšťajúcej žaloby o určenie, že vec patrila ku dňu smrti poručiteľa do jeho vlastníctva, a aj žaloby o určenie, že vec patrí do dedičstva po poručiťovi (keď v prípadoch oboch druhov žalôb sa navrhované určenie vzťahuje k okamihu smrti poručiťova a okolnosti, ktoré nastali po tomto okamihu, nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu pretože obsahovo ide o to isté), považuje síce nie celkom za štandardnú konštrukciu. S ohľadom na finálny výsledok prijatého riešenia všeobecnými súdmi však ústavný súd konštatuje, že aj takéto riešenie v tomto prípade je ústavne udržateľné.

31. Na podklade dosiaľ uvedeného a preskúmaním uznesenia najvyššieho súdu z 28. septembra 2022 ústavný súd dospel k záveru, že najvyšší súd v danom prípade postupoval v medziach svojej právomoci, dovolanie sťažovateľov riadne preskúmal, dospel pritom preskúmaním jednotlivých dovolacích námietok k ústavne udržateľnému záveru o ich neopodstatnenosti, resp. k ústavne udržateľnému záveru o tom, že dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia nie je vymedzený spôsobom uvedeným v Civilnom sporovom poriadku. Najvyšší súd v dôvodoch v napadnutom konaní vydaného uznesenia odpovedá na východiskové námietky uplatnené v dovolaní sťažovateľmi ústavne akceptovateľným spôsobom, pričom jeho odôvodnenie nemožno považovať za svojvoľné ani za zjavne neodôvodnené a nevyplýva z neho ani taká aplikácia príslušných procesnoprávných a hmotnoprávných noriem, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu.

32. Zo všetkých uvedených dôvodov ústavný súd nezistil medzi námietkami sťažovateľov a postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní takú príčinnú súvislosť, ktorá by po prijatí relevantnej časti ústavnej sťažnosti odôvodňovala možnosť vyslovenia porušenia sťažovateľmi označených práv na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie. Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd konštatuje, že medzi obsahom základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru a postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní nie je taká príčinná súvislosť, ktorá by po prípadnom prijatí tejto časti ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie umožňovala vysloviť ich porušenie. Z uvedených dôvodov ústavný súd relevantnú časť ústavnej sťažnosti odmietol v súlade s § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

33. Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 13 dohovoru ústavný súd odkazuje na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), podľa ktorej uplatňovanie práva vyplývajúceho z čl. 13 dohovoru musí nadväzovať na aspoň obhájitelné tvrdenie (arguable claim) o porušení iného práva chráneného dohovorom (napr. rozhodnutie vo veci Silver a ostatní proti Spojenému kráľovstvu z 25. 3. 1983). Článok 13 dohovoru sa tak vzťahuje iba na prípady, v ktorých sa jednotlivcovi podarí preukázať pravdepodobnosť tvrdenia, že sa stal obeťou porušenia práv garantovaných dohovorom (Boyle a Rice proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok z 27. 4. 1988, séria A, č. 131, rovnako rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 24/2010, IV. ÚS 325/2011, IV. ÚS 90/2013, IV. ÚS 32/2018). Z citovanej judikatúry ESLP vyplýva zrejma súvislosť práva zaručeného čl. 13 dohovoru s ostatnými právami, ktoré dohovor garantuje. Vzhľadom na to, že ústavný súd nedospel k záveru o možnom porušení práva sťažovateľov podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, nemohol dospieť k záveru o porušení práva podľa čl. 13 dohovoru postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní. Aj v tejto časti je preto ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

34. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, zaoberať sa ďalšími návrhmi v nej uplatnenými stratilo svojej opodstatnenie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. mája 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu